

VANTAAN KAUPUNKI
 Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
 Tapani Mäkinen

PUHE

7.8.2004 klo 9

*Ärade nationalförfattare Johan Ludvig Runeberg
 och fru Frederika Runeberg,
 bästa besökare på Laurentiusmarknaden,
 bästa vänner,*

Kunnioitettu kansalliskirjailija Johan Ludvig Runeberg
 ja rouva Frederika Runeberg,
 arvoisa Laurin Elojuhla Väki,
 hyvät ystävät,

Som ordförande för Vanda stadsfullmäktige och beskyddare av Laurentiusmarknaden vill jag uttrycka min stora glädje över att 1800-talets nationella uppvaknande valts som tema för festligheterna. Att vara och verka som nation bland nationer är ett tema som alltid är aktuellt. Särskilt glada är vi över att vår ärade nationalskald Johan Ludvig Runeberg med sin maka Frederika är närvarande på denna marknad. Laurentiusmarkandens festfolk känner tacksamhet och uttrycker respekt över det arbete som ni båda och era samtida utfört för vår nation.

Vantaan kaupunginvaltuuston puheenjohtajana ja Laurin Elojuhlien suojelijana ilmaisen suuren iloni, että juhlien teemaksi on valittu 1800-luvun kansallisen heräämisen aika. Olla ja vaikuttaa kansakunta kansakuntien joukossa on aina ajankohtainen teema. E erityisen ilon meille tuottaa kunnioitetun kansallisrunoilijamme Johan Ludvig Runebergin ja hänen puolisonsa Frederikan läsnäolo tässä tilaisuudessa. Laurin Elojuhlien juhla Väki tuntee kiitollisuutta ja osoittaa kunnioituksensa työlle, jota te kummatkin ja aikalaisenne teitte kansakuntamme hyväksi.

Euroopan suuret yhteiskunnalliset liikkeet ovat aina vaikuttaneet suomalaisten elämään. Ranskan suuri vallankumous (1789) loi aatteen, jonka mukaan kansa on kokonaisuus, jolla on oma kieli, kulttuuri ja historia. Kansa on valtio. Liberalismin aate nosti esille ihmisten oikeudet ja vapaudet sekä tasa-arvon. Toisaalta Wienin kongressin jälkeen (1815) taannuttiin ja konservatismi nosti päätään. Haluttiin rajoittaa muutoksia ja torjuttiin uudistusvaatimuksia sekä pelättiin vallankumousta, tarkkailtiin yliopistoja ja rajoitettiin matkailua.

Kaikille suomalaisille, niin suomea kuin ruotsia äidinkielenään puhuville, on tärkeää tiedostaa ja tuntea oman kansan juuret ja historia. Yleissivistyksen merkitys korostuu, sillä olemme ja elämme entistä kiinteämmin laajentuneessa Euroopassa. Euroopan Unionin jäsenmaan kansalaisina meillä jokaisella on vastuu tulevaisuudestamme. Meidän tulee puolustaa ja valvoa kansallisten arvojemme toteutumista ja nostaa esille tarpeemme ja huolestamme. Sitä tehtävää emme voi emmekä saa luovuttaa ulkopuolisille. Me tunnemme parhaiten maamme elinolosuhteet ja erityispiirteet. Meidän tehtävänä on valvoa, että Suomi säilyy kansakuntana kansakuntien joukossa. Siten me myös parhaiten kunnioitamme edellisten sukupolvien tekemää työtä.

Arvoisa juhla Väki,

Runebergien lisäksi 1800-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana syntyivät myös Elias Lönnrot (1802-1884) ja Johan Vilhelm Snellman (1806-1881). Kaikki he ovat suomalaisuuden suuria merkkimiehiä ja kansalliseen heräämiseemme ja sivistykseemme merkittävästi vaikuttaneita henkilöitä. Kaikki kolme aloittivat opintonsa Turun yliopistossa v. 1822, joka sijaitsi maamme silloisessa maamme pääkaupungissa.

Vuosi 1831 toi Johan Ludvig Runebergin elämään menestystä, uusia haasteita ja muutoksia. Ensimmäinen runokokoelma *Dikter* - se oli ensimmäinen erillinen Suomessa julkaistu kokoelma - ilmestyi mainittuna vuonna. Aktiivinen Runeberg perusti muiden yliopiston opettajien kanssa uudentyypin oppikoulun ja alkoi myös toimittaa uutta lehteä Helsingfors Morgonbladia. Tärkein muutos oli kuitenkin avioliiton solmiminen pikkuserkku Frederika Tengströmin kanssa. Perheeseen syntyi 8 lasta, 7 oli poikia ja yksi tyttö. Tuon ajan elämän ankaruus ilmenee siinä, että lapsista henkiin jäi 6, kaikki poikia.

Frederika Runeberg loi vaimon ja äidin roolin ohella oman uransa. Häntä voidaan pitää maamme ensimmäisenä naispuolisena sanomalehden toimittajana. Frederika perusti Porvooseen, jonne perhe muutti v. 1837, naisyhdistyksen ja varattomien tyttöjen koulun. Lähimpien ystäviensä seurassa hän puolusti aktiivisesti naimattomien naisten oikeutta täysivaltaisuuteen, samoin kuin naisten oikeutta koulutukseen ja työhön. Suomalaisen naisen asema ...

Työteko avarsi Runebergin elämänpiiriä. Hän, kuten muut tuon ajan varattomat opiskelijat, hankki rahaa opiskeluun opettamalla. Kotiopettajana Saarijärvellä ja Ruovedellä ollessaan ruotsinkielinen Runeberg tutustui kansaan ja sisämaan luontoon. Kapteeni E.G. Enehjelmin perheessä hän tapasi myös Suomen sodan vanhoja veteraaneja. Runeberg halusi murtaa sivistyneistön ennakkoluuloja suomenkielisistä laiskoista, likaisista ja huonompiarvoisista talonpoikaisihmisistä.

J. L. Runebergin vaikuttaminen tapahtui aluksi kirjoittamalla. Nuoren runoilijan töiden kansallinen merkitys oli maallemme suuri. Runoja sävellettiin niiden ilmestyttyä ja ne levisivät kansan keskuuteen niin ruotsiksi kuin suomeksi. Haluan tässä yhteydessä nostaa esille kolme eri teosta, joilla kaikilla on ollut erittäin suuri merkitys kansalliseen heräämiseemme.

Runossaan Saarijärven Paavo (vuodelta 1830) hän kuvaa talonpoikaa Jumalaa pelkääväiseksi ja anteliaaksi, ahkeraksi, tunnolliseksi ja jaloksi. Maamme - runon Runeberg kirjoitti v. 1847, ja Flooran päivänä 13.5.1848 Kumtähden kentälle kokoontuneet 300 ylioppilasta kajauttivat saksalaissyntyisen Paciuksen säveltämän laulun ensi kerran. Laulusta tuli meille kaikille rakas Suomen kansallislaulu.

Pienenä kuriositeettina kerrottakoon tarina nuorison ja opiskelijoiden tavoista tuolta ajalta. Flooran - päivän kevätkuuhla kuului perinteisiin jo Turun ajoilta, mutta juhliminen kiellettiin v. 1834 jälkeen, koska J.W. Snellman oli humalassa pitänyt uhmakkaan puheen isänmaalle ja tätä pidettiin Venäjän kruunun loukkaamisena. Flooran päivän juhlallisuudet saatettiin aloittaa uudestaan, kun yliopiston uusi kansleri ja juhlatoimikunnan marsalkka sekä oppilaskunnan kuraattori vakuuttivat, ettei rähinöitä syntyisi. Pelkona oli, että Euroopan tulehtunut poliittinen tilanne ja Ranskassa helmikuussa v. 1848 noussut kapina saattaisivat vaikuttaa suomalaisiin ylioppilaisiin vielä negatiivisemmin. Sanottiin: Hehän rettelöiväthän jo nyt Suomessa - laulamalla yöllisissä samppanjajuhlissaan kiellettyjä lauluja".

V. 1848 ilmestyi Vänrikki Stoolin tarinoiden I osa, josta tuli heti suuri myyntimenestys ja II osan ilmestymisen v. 1860 teki lopulta J.L. Runebergista kansallisorunoilijan.

Johan Ludvig Runeberg nautti jo eläessään poikkeuksellisen suurta arvostusta, mikä jo sinänsä on harvinaista. Hänet tunnettiin Suomen ja Ruotsin ohella myös muissa pohjoismaissa ja Venäjällä. Vuonna 1839 Porvoossa, jonne Runeberg perheineen oli muuttanut v. 1837, vieraili kolme ranskalaista tiedemiestä. He kuuluivat tieteelliseen pohjoisnaparetkikuntaan ja heidän tehtävänsä oli tutkia ja kerätä tietoja Suomesta. He kävivät myös Porvoossa tapaamassa Runebergia, koska häntä pidettiin keskeisenä kulttuuripersoonana Suomessa.

Vuonna 1851 Runeberg kävi Ruotsissa ja tapasi siellä ystäviään sekä tärkeitä ja keskeisiä kulttuurivaikuttajia. Häntä juhlittiin tarjoamalla suuria juhlapäivällisiä ja pitämällä kauniita puheita. Erässä tilaisuudessa Ruotsin Akatemian johtaja, arkkipiispa Wingård tiedusteli, josko Runeberg haluaisi muuttaa Ruotsiin, jossa hänelle olisi tarjolla paremmat mahdollisuudet. Runeberg vastasi: "Herra arkkipiispa! Suomi on köyhä äiti, joka tarvitsee poikansa".

Arvoisa Laurin Elojuhla-äki,

Vantaan kaupungin viettäessä 650-vuotisjuhlavuottaan teemana oli: Tunne historia - elä nykyaikaa. Teema on aina ajankohtainen. Se sitoo meidät juuriimme kannustaen elämään ajassa ja tässä päivässä. Uskon vantaalaisten kykyyn nähdä tulevaisuuteen ja luotan osaamiseemme, luovuuteemme ja rohkeuteemme edelläkävijöinä. Vantaan alueella asuvien suomalaisten hyvinvoinnin turvaaminen on meidän kaikkien haasteellinen tehtävä. Ottakaamme esimerkkiä Runebergeista, jotka tunsivat juurensa ja toimivat kokonaisuuden ja kansakunnan hyväksi.

Vantaan kansanperinteen ystävät tekevät arvokasta työtä suomalaisen ja vantaalaisen kansanperinteen ylläpitämiseksi. Järjestyksessä XVI Laurin Elojuhlat on oivallinen tapahtuma kaikille ikäpolville, mutta erityisen antoisa nuorille ja lapsiperheille. Tapahtuma luo erinomaisella tavalla sillan vanhan ja uuden välille ja antaa mahdollisuuden oivaltaa ja löytää yhtymäkohtia tähän päivään.

Runebergien tavoin meidän omat henkilökohtaiset kokemuksemme ovat edelleen ymmärryksemme lisäjinä yhtä tärkeitä kuin 1800-luvun heräämisen vuosina. Itsensä sivistäminen ja uusien asioiden opiskelu on mahdollista koko ihmisen elinkaaren ajan. Uskon, että emme milloinkaan liikaa kiitä ja arvosta kansakuntamme esi-isiä ja -äitejä siitä merkittävästä työstä, jonka he ovat maamme eri vaiheissa tehneet.

Bästä vänner,

I likhet med Runebergarna är våra egna personliga erfarenheter än idag lika viktiga faktorer när det gäller att öka vårt eget förstående som under uppvaknandets epok på 1800-talet. Det är möjligt att bilda sig och lära sig nya saker livet ut. Jag tror att vi aldrig nog kan tacka och uppskatta våra anfäder och -mödrar för det betydande arbete som de genom tiderna utfört för vårt land.

Med dessa ord förklarar jag den sextonde Laurentiusmarknaden öppnad.

Näillä sanoilla julistan 16. Laurin Elojuhlat avatuksi.